

Súd: Krajský súd Bratislava
Spisová značka: 16CoCsp/36/2022
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6119234444
Dátum vydania rozhodnutia: 30. 06. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Ivana Štíftová
ECLI: ECLI:SK:KSBA:2023:6119234444.1

Uznesenie

Krajský súd v Bratislave v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Ivany Štíftovej a sudcov JUDr. Romana Majerského a Mgr. Daniely Drnákovej v spore žalobcu: Home Credit Slovakia, a.s., Teplická 7434/147, Piešťany, IČO: 36 234 176, zastúpeného Advokátska kancelária GOLIAŠOVÁ GABRIELA s.r.o., 1. mája 173/11, Trenčín, IČO: 47 234 679, proti žalovanému: R. T., F.. XX.X.XXXX, Š. XX, R. T., zastúpenému: JUDr. Peter Vachan, advokát s.r.o., Pavla Mudroňa 1191/5, Žilina, IČO: 47 445 092, o zaplatenie 8.890,73 eura s príslušenstvom, na odvolanie žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Bratislava III č. k. 12Csp/52/2019-166, zo dňa 1.10.2021, takto

rozhodol:

Odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutom zamietajúcom výroku a vo výroku o trovách konania z r u š u j e a v e c v r a c i a n a ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

o d ô v o d n e n i e :

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi 2.692,56 eura spolu s úrokom z omeškania 5 % ročne od 17.2.2018 do zaplatenia, do troch dní od právoplatnosti rozsudku; vo zvyšku žalobu zamietol; žalovanému priznal proti žalobcovi nárok na náhradu trov konania v rozsahu 40 %. V odôvodnení uviedol že žalobou podanou na súd 19.2.2019 sa žalobca domáhal, aby súd žalovaného zaviazal na zaplatenie 8.890,73 eura spolu s úrokom z omeškania o výške 5 % ročne zo sumy 8.147,29 eura od 17.2.2018 do zaplatenia, ako i náhrady trov konania, na tom skutkovom základe, že žalobca a žalovaný uzatvorili zmluvu o spotrebiteľskom úvere č. XXXXXXXXXXXX dňa 12.6.2015, na základe ktorej poskytol žalobca žalovanému pôžičku vo výške 9.300 eur. Podľa zmluvy o spotrebiteľskom úvere mal žalovaný splácať pôžičku v pravidelných 96 mesačných splátkach v sume po 210,39 eura. Do dňa podania žaloby uhradil žalovaný žalobcovi 5.410 eur. Keďže žalovaný porušil svoju povinnosť splácať poskytnutú pôžičku riadne a včas, žalobca 31.1.2018 pristúpil k zosplateniu budúcich splátok úveru a vyzval žalovaného k splateniu celého zostatku úveru. List bol žalovanému odoslaný 31.1.2018. Dlh žalovaného vo výške 8.890,73 eura pozostáva z istiny vo výške 234,64 eura, úrokov vo výške 743,44 eura, zosplatennej istiny vo výške 7.912,65 eura. K dlžnej sume si žalobca uplatňuje zákonný úrok z omeškania vo výške 5 % ročne k prvému dňu omeškania žalovaného, t. j. od 17.2.2018 do zaplatenia.

2. Pokiaľ ide o stručný obsah napadnutého rozhodnutia (§ 393 ods. 2 C. s. p.), súd prvej inštancie spor právne posudzoval podľa § 657, § 52 ods. 1, § 53 ods. 1 až 3, § 53 ods. 4 písm. v), § 121 ods. 3 Občianskeho zákonníka zmluvou, § 1 ods. 2, ods. 8, § 2, § 9 ods. 1, ods. 2, § 11 ods. 1, ods. 2, § 7 zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov a uviedol, že predložená zmluva medzi žalobcom a žalovaným je zmluvou typovou. Nakoľko dlžník nepoužil predmet plnenia na podnikanie, žalobca bol od uzavretia zmluvy v postavení dodávateľa a dlžník v postavení spotrebiteľa. Predmetná zmluva o úvere je spotrebiteľskou zmluvou a na žalovaného je potrebné hľadieť ako na spotrebiteľa, pretože pri jej uzavieraní nekonal v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti. Na právny vzťah je potrebné aplikovať príslušné ustanovenia Občianskeho zákonníka o spotrebiteľských zmluvách (§ 52 a nasl. Občianskeho zákonníka). Táto zmluva medzi stranami bola uzavretá ako formulárová zmluva, obsah

ktorej spotrebiteľ ovplyvniť nemohol. Právny vzťah medzi stranami sporu je založený spotrebiteľskou zmluvou, ktorá je regulovaná osobitnou právnou úpravou, a to ustanoveniami Občianskeho zákonníka a zákona č.129/2010 Z. z.

3. Vykonaným dokazovaním súd prvej inštancie dospel k záveru, že žalobca pri uzatváraní úverovej zmluvy porušil svoju povinnosť posúdiť s odbornou starostlivosťou schopnosť spotrebiteľa splácať spotrebiteľský úver uloženú mu v § 7 zákona č. 129/2010 Z. z. Ozrejmil, že podľa čl. 8 ods. 1 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/48/ES o zmluvách o spotrebiteľskom úvere a o zrušení smernice Rady 87/102/EHS, členské štáty zabezpečia, že veriteľ pred uzavretím zmluvy o úvere posúdi úverovú bonitu spotrebiteľa na základe dostatočných informácií získaných, ak je to vhodné, od spotrebiteľa a v prípade potreby na základe nahliadnutia do príslušnej databázy. Členské štáty, ktorých právne predpisy ukladajú veriteľovi povinnosť posúdiť úverovú bonitu spotrebiteľa na základe nahliadnutia do príslušnej databázy, si môžu túto povinnosť zachovať.

4. Podľa bodu 26. preambuly vyššie citovanej Smernice členské štáty by mali prijať vhodné opatrenia na podporu zodpovedných postupov počas všetkých fáz úverového vzťahu, berúc do úvahy osobitný charakter svojho trhu s úvermi. Tieto opatrenia môžu napríklad zahŕňať poskytovanie informácií a vzdelávanie spotrebiteľov vrátane upozornení o rizikách spojených s neplnením zmluvných ustanovení týkajúcich sa splátok a s nadmernou zadlženosťou. Najmä na rozvíjajúcom sa trhu s úvermi je dôležité, aby veritelia neposkytovali úvery nezodpovedne alebo bez predchádzajúceho posúdenia úverovej bonity a aby členské štáty vykonávali potrebný dohľad na vyvarovanie sa takémuto správaniu a aby stanovili potrebné opatrenia na sankcionovanie veriteľov v takýchto prípadoch.

5. Bez toho, aby boli dotknuté ustanovenia o kreditnom riziku uvedené v smernici Európskeho parlamentu a Rady 2006/48/ES zo 14. júna 2006 o začatí a vykonávaní činností úverových inštitúcií, veritelia by mali byť zodpovední za individuálne kontroly úverovej bonity spotrebiteľa. Na tento účel by mali mať možnosť využiť informácie, ktoré im poskytol spotrebiteľ nielen počas prípravy príslušnej zmluvy o úvere, ale aj počas dlhodobého obchodného vzťahu. Orgány členských štátov by tiež mohli veriteľom poskytnúť vhodné pokyny a usmernenia. Aj spotrebiteľia by mali konať obozretne a dodržiavať svoje zmluvné povinnosti. V tejto súvislosti Súdny dvor v rozsudku z 27. marca 2014, LCL Le Crédit Lyonnais (C-565/12,EU:C:2014:190), posudzoval dodržanie takýchto hraníc vymedzených pre režim sankcií, ktorý bol stanovený zo strany členského štátu, v danom prípade v súvislosti so sankciou spočívajúcou v zániku v zásade celého nároku veriteľa na úroky v prípade porušenia povinnosti, upravenej v článku 8 smernice 2008/48, preveriť pred uzavretím zmluvy úverovú bonitu spotrebiteľa.

6. Vzhľadom na dôležitosť cieľa ochrany spotrebiteľov, ktorý je nerozlučne spojený s povinnosťou veriteľa preveriť úverovú bonitu dlžníka, Súdny dvor rozhodol, že ak by sa sankcia zániku nároku na úroky oslabilala alebo úplne znefunkčnila, nevyhnutne by z toho vyplývalo, že nemá skutočne odrádzajúcu povahu (pozri v tomto zmysle rozsudok z 27. marca 2014, LCL Le Crédit Lyonnais, C-565/12, EU:C:2014:190, body 52 a 53) (bod 64., 65. Rozsudku SD vo veci C-42/15 Home Credit Slovakia, a.s. proti P. T.). Súd prvej inštancie ďalej dôvodil, že schopnosť spotrebiteľa splácať spotrebiteľský úver treba chápať ako situáciu, v ktorej v závislosti na frekvencii splácania zostane spotrebiteľovi v jeho osobnom/domácom rozpočte dostatok finančných prostriedkov, aby mohol bez akýchkoľvek problémov a obmedzení splácať splátku v predpokladanej výške. Preto dodávateľ musí okrem iného analyzovať spotrebiteľov osobný/domáci rozpočet a to ako stranu príjmov, tak stranu výdavkov, a to vždy vo vzťahu ku konkrétnemu žiadateľovi o úver (t. j. konkrétne príjmy zo zamestnaneckej alebo inej činnosti, konkrétne náklady na bývanie, dopravu, domácnosť alebo nezaopatrené deti). Analýza iba niektorej zo strán rozpočtu sama osebe k posúdeniu úverovej schopnosti nepostačuje.

7. Dostatočnými informáciami dokladujúcimi schopnosť spotrebiteľa splácať úver nie sú považované informácie získané výlučne od spotrebiteľa. Odborná starostlivosť predpokladá údaje, ktoré dlžník veriteľovi uviedol overiť, resp. objektívne preukázať minimálne potvrdením zamestnávateľa dlžníka zdroj jeho príjmu (v danom prípade žalobca v konaní nepredložil ani len tvrdenie o takejto skutočnosti). Kľúčová je i povinnosť veriteľa využívať verejne dostupné informácie akými sú napríklad štátom publikované údaje o životnom a existenčnom minime, priemerných výdavkoch obyvateľstva a pod. a tieto porovnávať so známymi alebo od spotrebiteľa zistenými (nielen tvrdými) informáciami o jeho príjmoch a výdavkoch (pozri rozsudok Najvyššieho súdu ČR z 25.07.2018, sp. zn. 33 Cdo 2178/2018).

8. Súd prvej inštancie mal za to, že žalobca nijakým spôsobom nepreukázal, že pri poskytovaní úveru žalovanému postupoval dôsledne v súlade s § 7 zákona č. 129/2010 Z. z. a náležite preveril schopnosť spotrebiteľa splácať poskytnutý spotrebiteľský úver. Uvedené skutočnosti žalobca nielenže súdu v rámci dokazovania nepreukázal, dokonca neuniesol ani bremeno tvrdenia ako jedno zo základných bremien, ktoré musí strana sporu v konaní uniesť. Žaloba neobsahuje nijaké skutkové tvrdenia týkajúce sa posudzovania bonity spotrebiteľa pri uzatváraní úverovej zmluvy. Strana sporu sa svojej povinnosti uviesť v konaní skutkové tvrdenia podstatné pre rozhodnutie vo veci nezbaví tým, že odkáže na dôkazy (v tomto prípade úverovú zmluvu), z ktorých by uvedené skutočnosti mali vyplývať.

9. Z predloženej úverovej zmluvy vyplýva, že žalobca pri jej uzatváraní zistil od spotrebiteľa výlučne údaje, ktoré sa týkali jeho rodinného stavu, počtu vyživovacích povinností, spôsobu bývania a zdroju príjmu. Výšku výdavkov spotrebiteľa žalobca pri uzatváraní zmluvy nepreveroval. V konaní nebolo tvrdené a ani preukázané, že by žalobca nahliadol do príslušnej databázy údajov o spotrebiteľoch na účely posudzovania jeho schopnosti splácania úverov. Postup veriteľa s odbornou starostlivosťou pritom znamená nielen formálne zistenie predpísaných údajov, aby sa tieto stali obsahom zmluvy, ale ich náležité posúdenie v rámci svojich odborných kapacít, ktoré sa u veriteľa, ako osoby ktorá koná v rámci svojej podnikateľskej činnosti, predpokladajú. Vzhľadom na uvedené skonštatoval, že žalobca v konaní neuniesol tak bremeno tvrdenia, ako aj dôkazné bremeno ohľadom jeho postupu s odbornou starostlivosťou pristupovať ku skúmaniu schopnosti žalovaného splácať spotrebiteľský úver, čím porušil svoju povinnosť vyplývajúcu mu z ustanovenia § 7 zákona č. 129/2010 Z. z. a to podstatným spôsobom.

10. Právnym následkom posudzovania schopnosti žalovaného splácať spotrebiteľský úver bez akýchkoľvek údajov o výdavkoch spotrebiteľa, či bez prihliadnutia na údaje z príslušnej databázy alebo registra, tak ako tomu bolo aj v tomto prípade je to, že úver sa považuje za bezúročný a bez poplatkov, keďže takýto postup sa považuje za hrubé porušenie povinností veriteľa preveriť tzv. bonitu spotrebiteľa.

11. Súd prvej inštancie v danej právnej veci nemal za preukázané, že by žalobca pri preverovaní bonity (ako najdôležitejšej predzmluvnej povinnosti) postupoval s odbornou starostlivosťou tak, ako to vyplýva z § 7 ods. 2 zákona č. 129/2010 Z. z. Civilné sporové konanie sa vyznačuje striktným prejednacím princípom, ako aj princípom formálnej pravdy, podľa ktorých nestačí iba splnenie povinnosti tvrdenia, ale kumulatívne musí byť naplnená aj dôkazná povinnosť strany sporu. V tejto súvislosti súd prvej inštancie poukázal na skutočnosť, že z dokladov predložených žalobcom nevyplýva, že by veriteľ zisťoval výdavky, či iné záväzky žalovaného pri komplexnom posúdení jeho schopnosti splácať predmetný úver, teda konal v rozpore s prístupom starostlivého hospodára. Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti súd prvej inštancie dospel k záveru, že poskytnutý spotrebiteľský úver je potrebné podľa § 11 ods. 2 zákona č. 129/2010 Z. z. považovať za bezúročný a bez poplatkov.

12. Žalobca v rámci poskytnutého spotrebiteľského úveru zmluvou č. XXXXXXXXXXXXX poskytol žalovanému 9.300 eur. Nakoľko súd prvej inštancie považoval spotrebiteľský úver za bezúročný a bez poplatkov, žalovanému vznikla povinnosť vrátiť žalobcovi finančné prostriedky v sume istiny 2.692,56 eura. Medzi stranami nebolo sporné, že žalovaný z uvedenej sumy uhradil žalobcovi celkovo 6.607,44 eura. Istinu z tejto úverovej zmluvy tak tvorí rozdiel medzi sumou poskytnutou a sumou uhradenou, teda suma 2.692,56 eura. Vzhľadom na uvedené v prevyšujúcej časti súd prvej inštancie žalobu zamietol.

13. V súlade s § 517 ods. 1, ods. 2 Občianskeho zákonníka, § 3 nariadenia vlády č. 87/1995 Z. z. súd prvej inštancie uložil žalovanému popri istine povinnosť zaplatiť žalobcovi aj úrok z omeškania v sadzbe 5 % ročne z tejto sumy od 17.2.2018 do zaplatenia, nakoľko žalovaný bol v omeškani so zaplatením dlžnej sumy 2.692,56 eur a toto jeho omeškanie trvá. O trovách konania rozhodol súd prvej inštancie podľa § 262 ods. 1, § 255 ods. 1 C. s. p. Žalobca mal úspech v časti sumy 2.692,56 eura, v ktorej žalobe žalobcu vyhovel, v časti uplatnených nárokov v sume 6.198,17 eura žalobu zamietol. Žalobca tak bol úspešný v časti 30 % žalobou uplatneného nároku a žalovaný vo výške 70 % žalobou uplatneného nároku. Žalovaný ako úspešnejší vo veci mal tak v konaní celkový úspech v rozsahu 40 % (70 % - 40 %).

14. Proti zamietajúcemu výroku a výroku o trovách konania podal žalobca odvolanie z dôvodov uvedených v § 365 ods. 1 písm. f) a písm. h) C. s. p. a žiadal rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutom rozsahu zrušiť a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, prípadne zmeniť a žalobe v celom rozsahu vyhovieť. Podstatným zhrnutím skutkových tvrdení a právnych argumentov jeho odvolania (§ 393 ods. 2 C. s. p.) bola námietka založená na vyjadrení nesúhlasu so záverom súdu

prvej inštancie, že nijakým spôsobom nepreukázal, že pri poskytovaní úveru žalovanému postupoval dôsledne v súlade s § 7 zákona č. 129/2010 Z. z. a riadne neposúdil schopnosť spotrebiteľa (žalovaného) splácať spotrebiteľský úver v zmysle § 7 zákona č. 129/2010 Z. z. Uviedol, že si preveruje bonitu každého klienta s odbornou starostlivosťou, a to takým spôsobom, že neposkytuje úvery osobám, ktoré nemajú v evidencii obyvateľstva uvedený trvalý pobyt, ďalej osobám pracujúcim na dohodu o pracovnej činnosti, osobám pracujúcim na dohodu o vykonaní práce, nezamestnaným osobám, osobám poberajúcim sociálne dávky či dávky v hmotnej núdzi, ako ani klientom s trvalým zdrojom príjmu, pokiaľ je tento príjem nižší ako 210 eur, ako ani klientom evidovaných v databáze J. - neplatiči. Žalovaný uviedol pri uzatváraní úverovej zmluvy, že vlastní dom alebo byt, nemá žiadne deti, je vydatá/ženatý, zdroj príjmu -zamestnanec, zamestnávateľ je Dopravný podnik Bratislava, zamestnaný od 1/2009, pričom svoj príjem preukázal potvrdením o výške príjmu, čistý príjem/dôchodok 800 eur, a zároveň uviedol príjem partnera vo výške 550 eur. Žalovaný poskytol všetky potrebné údaje pri spisovaní úverovej zmluvy a svojim podpisom potvrdil ich správnosť a pravdivosť. Každá úverová zmluva je pri uzatváraní hodnotená individuálne, na základe všetkých údajov a informácií a musí prejsť schvaľovacím procesom. Pri posudzovaní bonity klienta sa berie do úvahy aj čistý príjem partnera, kde je uvedený jeho mesačný príjem vo výške 550 eur. Preto mal za to, že žalovaný bude schopný splácať predmetný úver za dohodnutých podmienok. Pokiaľ by sa bral do úvahy len jeho príjem, žalobca by predmetný úver neposkytol. Súčasťou každej úverovej zmluvy sú aj úverové podmienky ako neoddeliteľná súčasť zmluvného vzťahu a v samom úvode v Hlave 2. Uzatvorenie úverovej zmluvy týchto úverových podmienok svojim podpisom zmluvy žalovaný prehlasuje, že ak uvedie zdroj príjmu zamestnanec, prehlasuje, že pracovný pomer je uzatvorený na neurčitý čas, minimálne po dobu trvania zmluvného vzťahu s veriteľom, nie je v skúšobnej dobe, ako aj to, že pracovný pomer trvá, nebol vypovedaný a ani iným spôsobom nekončí. Mal za to, že skúmal bonitu žalovaného s odbornou starostlivosťou. Svoj názor podporil poukazom na rozsudok Okresného súdu Prievidza zo dňa 28.5.2020, sp. zn. 12Csp/17/2020, ako aj rozsudok Krajského súdu Banská Bystrica zo dňa 19.12.2019, sp. zn. 41Co/98/2019 a tiež na stanovisko bývalého podpredsedu Ústavného súdu Slovenskej republiky D. E. L. v Náleze zo dňa 24.10.2013, sp. zn. I. ÚS 547/2012 (odlišné stanovisko), v ktorom pomerne ilustratívne poukázal na aktuálnu zjavnú a neudržateľnú predimenzovanosť ochrany spotrebiteľa a „demonizovanie“ veriteľskej pozície - v neprospech právnej istoty a celkového doterajšieho vnímania objektívneho práva v podmienkach kontinentálnej právnej, kultúry.

15. Žalovaný vo vyjadrení k odvolaniu žalobcu uviedol, že rozhodnutie súdu prvej inštancie považuje za vecne správne a žiadal rozhodnutie súdu prvej inštancie v napadnutom výroku ako vecne správne v zmysle § 387 ods. 1 C. s. p. potvrdiť.

16. Odvolací súd viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania (§ 379, § 380 ods. 1 C. s. p.), preskúmal rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutom zamietajúcom výroku, prejednal odvolanie žalobcu bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 385 ods. 1 a contrario C. s. p. a dospel k záveru, že rozsudok súdu prvej inštancie je potrebné v napadnutom rozsahu zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

17. Súd prvej inštancie v napadnutej časti žalobu zamietol s odôvodnením, že žalobca nijakým spôsobom nepreukázal, že pri poskytovaní úveru žalovanému postupoval s odbornou starostlivosťou a náležite preveril schopnosť spotrebiteľa splácať poskytnutý spotrebiteľský úver, čím hrubo porušil povinnosť veriteľa v zmysle § 7 zákona č. 129/2010 Z. z. Úver poskytnutý žalovanému je preto bezúročný a bez poplatkov. Žalobca uvedené skutočnosti súdu prvej inštancie v rámci dokazovania nielenže nepreukázal, dokonca neuniesol ani bremeno tvrdenia ako jedno zo základných bremien, ktoré musí strana sporu v konaní uniesť. Žaloba neobsahuje nijaké skutkové tvrdenia týkajúce sa posudzovania bonity spotrebiteľa pri uzatváraní úverovej zmluvy. Strana sporu sa svojej povinnosti uviesť v konaní skutkové tvrdenia podstatné pre rozhodnutie vo veci nezbaví tým, že odkáže na dôkazy (v tomto prípade úverovú zmluvu), z ktorých by uvedené skutočnosti mali vyplývať.

18. Podľa § 7 ods. 1, ods. 2 zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom do 30.6.2015 (ďalej len „zákon č. 129/2010 Z. z.“) veriteľ je pred uzavretím zmluvy o spotrebiteľskom úvere alebo pred zmenou tejto zmluvy spočívajúcej v navýšení spotrebiteľského úveru povinný posúdiť s odbornou starostlivosťou schopnosť spotrebiteľa splácať spotrebiteľský úver, pričom berie do úvahy najmä dobu, na ktorú sa poskytuje spotrebiteľský úver, výšku spotrebiteľského úveru, príjem spotrebiteľa a prípadne

aj účel spotrebiteľského úveru. Spotrebiteľ je povinný poskytnúť veriteľovi na jeho žiadosť úplné, presné a pravdivé údaje potrebné na posúdenie schopnosti spotrebiteľa splácať spotrebiteľský úver; tým nie je dotknuté právo veriteľa využívať informácie o spotrebiteľovi z príslušnej databázy za podmienok ustanovených osobitným zákonom.

19. Podľa § 11 ods. 2 zákona č. 129/2010 Z. z. ak veriteľ nekonal s odbornou starostlivosťou podľa § 7 ods. 1, nie je oprávnený vyžadovať od spotrebiteľa jednorazové splatenie spotrebiteľského úveru. V prípade hrubého porušenia povinnosti podľa § 7 ods. 1 sa úver považuje za bezúročný a bez poplatkov. Za hrubé porušenie povinnosti podľa § 7 ods. 1 sa považuje posudzovanie schopnosti splácať úver veriteľom bez akýchkoľvek údajov o príjmoch, výdavkoch a rodinnom stave spotrebiteľa alebo bez prihliadnutia na údaje z príslušnej databázy alebo registra na účely posudzovania schopnosti spotrebiteľa splácať spotrebiteľský úver.

20. Žalobca v odvolaní namietal, že súd prvej inštancie na základe vykonaných dôkazov dospel k neprávnym skutkovým zisteniam a vec nesprávne právne posúdil, keď dospel k záveru, že nijakým spôsobom nepreukázal, že pri poskytovaní úveru postupoval v súlade s § 7 zákona č. 129/2010 Z. z.

21. Skutkové zistenie nezodpovedá vykonaným dôkazom, ak výsledok hodnotenia dôkazov nie je v súlade s § 191 ods. 1 C. s. p. (dôkazy súd hodnotí podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti; pritom starostlivo prihliada na všetko, čo vyšlo počas konania najavo) a to vzhľadom na to, že súd buď vzal do úvahy skutočnosti, ktoré z vykonaných dôkazov alebo prednesov strán sporu nevyplynuli, ani inak nevyšli počas konania najavo, alebo opomenul rozhodujúce skutočnosti, ktoré boli vykonanými dôkazmi preukázané alebo vyšli počas konania najavo. Nesprávne sú i také skutkové zistenia, ktoré založil na chybnom hodnotení dôkazov a tiež ak medzi vykonaným dôkazom (jeho obsahom) a z neho vyvodným (čiastkovým) skutkovým záverom, je zřejmý nesúlad. Z hľadiska odvolacieho dôvodu podľa § 365 ods. 1 písm. f) C. s. p. o skutkové zistenie, ktoré nemá oporu vo vykonanom dokazovaní ide vtedy, ak sa týka skutočnosti, ktorá bola významná pre posúdenie veci z hľadiska hmotného práva.

22. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. O nesprávne právne posúdenie veci ide aj vtedy, ak skutkové zistenia, ktoré úplne alebo v podstatnej časti chýbajú alebo sú vnútorne rozporné (či už v relevantnej časti vo vzťahu medzi jednotlivými čiastkovými skutkovými zisteniami alebo vo vzťahu medzi niektorými pre rozhodnutie zásadne významným skutkovým zistením a záverom o skutkovom stave veci) znemožňujú posúdiť správnosť prijatého právne kvalifikačného záveru takto zisteného „skutku“.

23. Z odôvodnenia napadnutého rozsudku, konkrétne odsek 35 až 38 vyplýva, že súd prvej inštancie mal z predloženej úverovej zmluvy preukázané, že žalobca pri jej uzatváraní zistil od spotrebiteľa údaje, ktoré sa týkali jeho rodinného stavu, počtu vyživovacích povinností, spôsobu bývania a zdroju príjmu, pričom v konaní nebolo tvrdené a ani preukázané, že by žalobca nahliadol do príslušnej databázy údajov o spotrebiteľoch na účely posudzovania jeho schopnosti splácania úverov. Vzhľadom na uvedené skonštatoval, že žalobca v konaní neuniesol tak bremeno tvrdenia, ako aj dôkazné bremeno ohľadom jeho postupu s odbornou starostlivosťou pristupovať ku skúmaniu schopnosti žalovaného splácať spotrebiteľský úver, čím porušil svoju povinnosť vyplývajúcu mu z ustanovenia § 7 zákona č. 129/2010 Z. z. a to podstatným spôsobom. Právnym následkom posudzovania schopnosti žalovaného splácať spotrebiteľský úver bez akýchkoľvek údajov o výdavkoch spotrebiteľa, či bez prihliadnutia na údaje z príslušnej databázy alebo registra, tak ako tomu bolo aj v tomto prípade je to, že úver sa považuje za bezúročný a bez poplatkov, keďže takýto postup sa považuje za hrubé porušenie povinností veriteľa preveriť tzv. bonitu spotrebiteľa. V tejto súvislosti poukázal tiež na skutočnosť, že z dokladov predložených žalobcom nevyplyva, že by veriteľ zisťoval výdavky, či iné záväzky žalovaného pri komplexnom posúdení jeho schopnosti splácať predmetný úver, teda konal v rozpore s prístupom starostlivého hospodára.

24. Predovšetkým je nutné konštatovať, že takto formulované skutkové závery súdu prvej inštancie nezodpovedajú obsahu súdneho spisu, nakoľko žalobca v reakcii na prostú námietku žalovaného v podanom odpore, založenú na tom, že žalobca v žalobnom návrhu neuviedol, akým spôsobom bola overená bonita klienta, vo vyjadrení z 9.10.2019 (okrem iného) uviedol, že príjem žalovaného mal preukázaný potvrdením o výške príjmu a tiež, že úver neposkytuje klientom evidovaným v databáze J. - neplatiči; z prílohy predloženej žalobcom k tomuto vyjadreniu (založenom v spise na č. I. 72) vyplýva spôsob, akým dospel k záveru o bonite žalovaného, zahŕňajúci tiež zohľadnenie „výdavkov na živobytie a životné minimum“ a overenie bonity žalovaného nahliadnutím do databázy J. a do databázy F..

25. Z uvedeného je zrejmé, že neobstojí záver súdu prvej inštancie, že v konaní nebolo žalobcom tvrdené a ani preukázané, že by nahliadol do príslušnej databázy údajov o spotrebiteľoch na účely posudzovania schopnosti splácania úveru žalovaným a posudzoval bonitu žalovaného bez akýchkoľvek údajov o výdavkoch spotrebiteľa.

26. Vo vzťahu k § 7 ods. 1 zákona č. 129/2010 Z. z. v znení účinnom v čase uzavretia zmluvy, odvolací súd zároveň uvádza, že tento upravoval povinnosť veriteľa skúmať bonitu spotrebiteľa s odbornou starostlivosťou tak, že veriteľ je pred uzavretím zmluvy o spotrebiteľskom úvere alebo pred zmenou tejto zmluvy spočívajúcej v navýšení spotrebiteľského úveru povinný posúdiť s odbornou starostlivosťou schopnosť spotrebiteľa splácať spotrebiteľský úver, pričom berie do úvahy najmä dobu, na ktorú sa poskytuje spotrebiteľský úver, výšku spotrebiteľského úveru, príjem spotrebiteľa a prípadne aj účel spotrebiteľského úveru. V nadväznosti na povinnosť veriteľa podľa § 7, ustanovenie § 11 ods. 2 zákona č. 129/2010 Z. z. rozlišuje dve sankcie, ktoré sú dôsledkom porušenia tejto povinnosti, a to (i) veriteľ nemôže vyžadovať od spotrebiteľa jednorazové splatenie spotrebiteľského úveru, ak nekonal s odbornou starostlivosťou podľa § 7 ods. 1, (ii) úver sa považuje za bezúročný a bez poplatkov, ak došlo k hrubému porušeniu povinnosti podľa § 7 ods. 1; za hrubé porušenie povinnosti podľa § 7 ods. 1 sa považuje posudzovanie schopnosti splácať úver veriteľom bez akýchkoľvek údajov o príjmoch, výdavkoch a rodinnom stave spotrebiteľa alebo bez prihliadnutia na údaje z príslušnej databázy alebo registra na účely posudzovania schopnosti spotrebiteľa splácať spotrebiteľský úver. Z hypotézy § 11 ods. 2 zákona č. 129/2010 Z. z. je teda zrejmé, že za hrubé porušenie povinnosti veriteľa nemožno považovať akékoľvek pochybenie veriteľa pri posudzovaní bonity spotrebiteľa, ale len také konanie, ktoré spočíva v tom, že veriteľ (i) si neobstará žiadne podklady potrebné k posúdeniu schopnosti spotrebiteľa splácať spotrebiteľský úver alebo (ii) neprihliadne ani na údaje zistené z príslušnej databázy alebo registra na účely posudzovania schopnosti spotrebiteľa splácať spotrebiteľský úver. Sankcia bezúročnosti a bezpoplatkovosti teda nie je spojená so situáciou, kedy si veriteľ obstará nedostatočné podklady potrebné k posúdeniu schopnosti spotrebiteľa splácať spotrebiteľský úver, resp. si neobstará žiadne podklady, avšak prihliadne na údaje zistené z príslušnej databázy alebo registra na účely posudzovania schopnosti spotrebiteľa splácať spotrebiteľský úver. Záveru o hrubom porušení povinnosti podľa § 7 ods. 1 zákona č. 129/2010 Z. z., ktorého právnym následkom je, že úver je bezúročný a bezpoplatkový potom zodpovedá len také zistenie súdu, z ktorého vyplýva, že veriteľ nemal k dispozícii žiadne údaje o príjmoch, výdavkoch a rodinnom stave a neprihliadol ani na údaje z príslušnej databázy alebo registra účely posudzovania schopnosti spotrebiteľa splácať spotrebiteľský úver.

27. V nadväznosti na konštatovanie súdu prvej inštancie, že žalobca neuniesol ani bremeno tvrdenia, pretože žaloba neobsahuje nijaké skutkové tvrdenia týkajúce sa posudzovania bonity spotrebiteľa pri uzatváraní úverovej zmluvy, odvolací súd pripomína, že nesplnenie povinnosti tvrdenia, teda neunesenie bremena tvrdenia, má za následok, že skutočnosť, ktorú strana vôbec netvrdí a ktorá nevyšla inak v konaní najavo, spravidla nebude predmetom dokazovania. Ak ide o skutočnosť rozhodnú podľa hmotného práva, potom neunesenie bremena tvrdenia o tejto skutočnosti bude mať pre stranu väčšinou za následok pre ňu nepriaznivé rozhodnutie. Zákon stranám ukladá povinnosť tvrdiť všetky potrebné skutočnosti; potrebnosť, teda okruh rozhodujúcich skutočností, je určený hypotézou hmotnoprávnej normy, ktorá upravuje sporný právny pomer. Táto norma zásadne určuje jednak rozsah dôkazného bremena, t. j. okruh skutočností, ktoré musia byť ako rozhodné preukázané, jednak nositeľa dôkazného bremena.

28. V tejto súvislosti je nutné zdôrazniť, že v spore o vrátenie peňazí z úveru má žalobca ako veriteľ bremeno tvrdenia, že zo žalovaným dlžníkom uzavrel zmluvu o úvere, že dlžník úver čerpal a že požičané peniaze riadne a včas nevrátil (§ 497 Obchodného zákonníka, § 2 písm. d/ zákona č. 129/2010 Z. z.). Ak sa žalobca domáha vrátenia úveru pred dohodnutou dobou splatnosti, je povinný tiež tvrdiť okolnosti

významné pre posúdenie predpokladov pre predčasné zosplatenie úveru. Z tohto bremena tvrdenia potom pre veriteľa (žalobcu) vyplýva dôkazné bremeno, že zmluva o úvere bola uzatvorená a nastali právne relevantné účinky zosplatenia úveru. Iba vtedy, ak žalobca neunesie bremeno tvrdenia alebo dôkazné bremeno v tomto smere, musí rozhodnutie súdu vyznieť v jeho neprospech bez toho, aby sa súd musel ďalej zaoberať pravdivosťou tvrdení, ktoré sú súčasťou procesnej obrany žalovaného dlžníka, a za týmto účelom uskutočňovať dokazovanie. Zo žiadnych ustanovení hmotného práva však nevyplýva, že žalobca domáhajúci sa zaplatenia dlžnej sumy titulom poskytnutého úveru je povinný už v podanej žalobe tvrdiť okolnosti súvisiace s posudzovaním bonity spotrebiteľa pri uzatváraní úverovej zmluvy podľa § 7 ods. 1 zákona č. 129/2010 Z. z. V tomto smere preto nemohla obstať výtka súdu prvej inštancie, že žalobca neunesol ani bremeno tvrdenia v otázke splnenia povinnosti podľa § 7 ods. 1 zákona č. 129/2010 Z. z.

29. A pretože súd prvej inštancie svoje rozhodnutie, ktorým žalobu vo zvyšku zamietol založil na skutkových zisteniach, ktoré nezodpovedajú obsahu spisu a výsledkom vykonaného dokazovania, v dôsledku čoho potom nie je možné preskúmať ani správnosť právnych záverov súdu prvej inštancie vo vzťahu k takto zistenému skutku, pričom sa nezaoberal podstatou veci ani z hľadiska ďalších právne významných skutočností namietaných žalovaným, ktoré by mohli mať vplyv na posúdenie dôvodnosti nároku žalobcu v zamietajúcej časti (zmluva o spotrebiteľskom úvere neobsahuje termín konečnej splatnosti úveru, obsahuje nesprávny údaj o RPMN, je neplatná podľa § 3 ods. 1 v spojení s § 39 Občianskeho zákonníka, neboli splnené podmienky pre zosplatenie úveru podľa § 53 ods. 9 a § 565 Občianskeho zákonníka), rozhodnutie súdu prvej inštancie nezodpovedá požiadavkám kladeným na riadne odôvodnenie rozhodnutia, ktoré by dalo jasné a zrozumiteľné odpovede na relevantné právne a skutkovo súvisiace otázky vo vzťahu k uplatňovanému nároku v jeho zamietnutej časti; súd prvej inštancie tým znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces a nakoľko uvedený nedostatok nemožno napraviť ani v konaní pred odvolacím súdom, odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie podľa § 389 ods. 1 písm. b) C. s. p. v napadnutom zamietajúcom výroku a vo výroku o náhrade trov konania zrušil a podľa § 391 ods. 1 C. s. p. vrátil vec v tomto rozsahu na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. V ňom bude súd prvej inštancie povinný riadiť sa vyššie uvedeným právnym názorom odvolacieho súdu, ktorým je v zmysle § 391 ods. 2 C. s. p. viazaný. V ďalšom konaní opätovne posúdi dôvodnosť nároku žalobcu (v zamietnutej časti), na základe vykonaných dôkazov ustáli skutkový stav potrebný pre svoje rozhodnutie a po opätovnom rozhodnutí sporu svoje závery o skutkových zisteniach a právnom posúdení veci odôvodní spôsobom zodpovedajúcim § 220 ods. 2 C. s. p. tak, by obsahovalo dostatok dôvodov a ich uvedenie bolo zrozumiteľné.

30. Súd prvej inštancie v novom rozhodnutí o veci rozhodne i o náhrade trov odvolacieho konania (§ 262 ods. 1, § 396 ods. 3 C. s. p.).

31. Toto rozhodnutie prijal senát Krajského súdu v Bratislave pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C. s. p.) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 C. s. p.).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 C. s. p.).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 C. s. p.).